

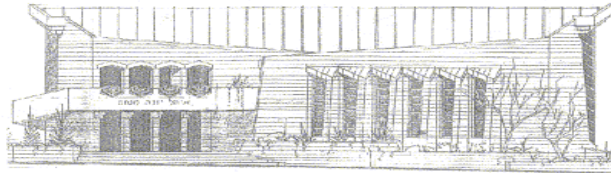
Ohel Yonah Menachem

Synagogue &
Community Center

Rabbi David Spector

דוא"ל:

vaad@ohelyonah.com

אוהל יונה מנחם

בית כנסת
ומרכז קהילתי

הרב דוד ספקטור

אתר אינטרנט:

www.ohelyonah.com

דרשה מאת הרב דוד אברהם ספקטור לפי וישב תשע"א בנושא:

חנוכה באילת

שבת שלום. סיפרו לי שבחנוכה כל בית-שמש נמצאת באילת (חוץ ממני). אני זוכר את אילת מטיול בני עקיבא אחרי מלחמת ששת הימים. היתה שם מסעדה כשרה אחת בלבד בכל העיר, בה אכלנו ולא היה חוץ צנוע נפרד. הרגשנו שם כמו בחו"ל. היום המצב שונה לגמרי. המסעדה הזאת הפכה להיות מהדרין ויש מסעדות רבות עם תעודת כשרות. וכן יש חוץ נפרד צנוע והעיר מלאה תורה ותפילה ומרגישים בארץ ישראל. הרב אליעזר וולדנברג זצ"ל דן בספרו (שו"ת) ציץ אליעזר (ח"ג סי' כג, ס"ק י') בשאלה אם אילת היא חו"ל וצריכים לנהוג בה יום טוב שני של גלויות, כי הרי אילת היא לא מכיבוש עולי מצרים והיא רק מגבול העתיד... משום כך לכאורה באילת צריכים לנהוג ב' ימים... אלא שיש לדון בזה מצד אחר שינהגו שם רק יום אחד, דהנה מצינו בכמה מקומות בני"ך... שמלכי יהודה ודוד ושלמה (שהיו בבית ראשון) כבשו את אילת (עציון גבר), וא"כ לפי מה שפוסק הרמב"ם (בפ"א מה' תרומות ה"ב) שארץ ישראל האמורה בכל מקום היא בארצות שכיבשן מלך ישראל... לפי זה צריך להיות לאילת דין ארץ ישראל. וכן ראיתי בתשובות ידידי הראשון הרב בן ציון עוזיאל שליט"א הרב הראשי לא"י, שבאילת היה ישוב ישראל בזמן הבית הראשון וגם בימי התנאים (בית שני) לכן אינם עושים (שם) אלא יום אחד. לפי זה יש בשורה טובה לכל הנופשים באילת: אילת היא ארץ ישראל ואף שמרגישים שם קצת חו"ל מותר לטוס לשם אפילו לשם טיול, ואין זה נחשב יציאה לחו"ל, אלא מצוה ללכת בה ד' אמות ויותר. ונשאלת השאלה: איך תנהג משפחה שנוסעת לשם למלון בחנוכה, איפה ואיך תדליק נרות חנוכה? נפסק בזה בשלחן ערוך (או"ח תרעז, א): "אכסנאי (אורח)... אם יש לו פתח פתוח לעצמו (כגון בבית מלון ששוכר חדר), צריך להדליק בפתחו (בפתח החדר), אף על פי שאותו בית (חדר) אינו מיוחד אלא לשינה והוא אוכל על שלחן בעל הבית (בחדר אוכל של בית המלון)". וכשהייתי תלמיד בישיבת מרכז הרב, נהגנו להדליק את נרות חנוכה בפתח החדר מצד שמאל בפרוזדור. יש בזה פרסום הנס כלפי התלמידים והאורחים ההולכים במסדרונות. אמנם בבית מלון מפני סכנת השריפה של כל המלון נאסר להדליק נרות בפתח החדר במסדרון או באדן החלון. גם לא כדאי לנסות להדליק שם נרות, כיון שאז בזכות גלאי עשן מקבלים מקלחת חנם. לפי נוהל בטיחות אש יש להדליק נרות חנוכה בלובי או בחדר אוכל, כפי פסק הרמ"א שם: "ויש אומרים דבזמן הזה שמדליקים בפנים ממש, ידליק במקום שאוכל, וכן נהגו." מכל מקום יש הבדל משמעותי. בבית יש רק פרסום הנס כלפי בני הבית, אבל בלובי או בחדר אוכל של המלון יש גם פרסום הנס כלפי האורחים הרבים. אמנם מי שנמצא בבית ידליק בפתח הבית או בפתח הגינה או בחלון, כדי לפרסם את הנס לרבים, העוברים ברחוב. דברי הרמ"א שכותב ש"בזמן הזה מדליקים בפנים ממש" מתייחסים בעיקר למצב הסכנה בחו"ל שמפני שנאת ישראל חששו להדליק כלפי רשות הרבים והדליקו בפנים ממש. וכן זכורני כילד שהיינו מדליקים את החנוכיה על אדן החלון, אבל היינו סוגרים לפני כן את הוילונות, מפני סכנת הגויים. מאותה סיבה היתה המזוזה מוסתרת אצלנו מאחורי הדלת הראשית, באופן שלא יראו אותה הגויים. ברוך השם היום בארץ ישראל אין סכנה כזו וחזר הדין המקורי להדליק נרות חנוכה בגלוי כלפי רשות הרבים. לכתחילה יש להיות ליד הנרות משך חצי שעה, לשיר מעוז צור ושאר זמירות ואפשר עם גיטרה למעט כמובן ליל שבת ולספר את נס חנוכה ומומלץ להקריא כל יום פרק משמונה הפרקים הראשונים של ספר חשמונאים א' והעיקר לאכול סופגנייה שמלאה קלוריות ושמן, זכר לנס פך השמן. נשים פטורות ממצות עשה שהזמן גרמא, מכל מקום גם הן חייבות במצות הדלקת נר חנוכה מפני שהן היו באותו הנס. לכן לפי הרב יוסף דב סולוביצקי יש לכל אישה להדליק בעצמה בברכה נרות חנוכה וכן נהגה אשתו הרבנית ע"ה (מקראי קודש פרק ט, עמ' צב, הערה ב) וכן נוהגת בתו, אשת הרב אהרן ליכטנשטיין ורבים מתלמידי הרב סולוביצקי. וכך נפסק בשלחן ערוך (תרעה, ג): "אישה מדלקת נר חנוכה, שאף היא חייבת בה". אמנם בשו"ת מהרש"ל סי' פה כתב: "ואיש ואשתו בודאי מספיק להם נר אחד". ולפי זה כתב המשנה ברורה (תרעה ס"ק ט) שיכולה להדליק בברכה, אבל אינה צריכה, זאת אומרת אינה חייבת להדליק. ונראה טעמם שגר איש וביתו, נר אחד לשניהם מספיק, מפני שאיש ואישה הם יחידה, נשמה אחת, אור אחד ולכן האיש ידליק בשביל שניהם ביחד, כשהוא בבית. וכשהוא לא בבית, האישה מדליקה בשביל שניהם ביחד. בארץ ישראל נראה שרובן נהגו כך כמשנה ברורה. מדין חינוך יש לילדים להדליק נרות חנוכה בברכה (רמ"א תרעה, ג). יש סוברים שילדות לא מדליקות ואין כאן מצות חינוך, כיון שגם אם יגדלו לא ידליקו, מפני שיהיו נשואות והבעל ידליק בשבילה. מכל מקום היום רוב הבנות יוצאות לשירות לאומי וגרות בדירת רווקות ושם חייבות מצד הדין להדליק נרות חנוכה. וגם כשהיו נשואות, האישה מדליקה בארץ בצאת הכוכבים כלפי רשות הרבים, כשהבעל עוד נמצא בעבודה. לכן יש לחנך גם בנות למצות נר חנוכה בברכה. בסיפור על חנוכה מפורסם נס פך השמן, אבל מאיפה לקחו את המנורה? מסופר שמצאו על הר הבית שיפודים, חרבות ומהם עשו את המנורה הראשונה. וכתתו חרבותם לאתים. ואנו תפילה שתתקיים בנו נבואת זכריה שבהפטר חנוכה על מנורת הזהב: לא בחיל ולא בכח פי אדם ברוחי אומר ה' צבאות.